

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

ОП «Лісове господарство»

Допускається до захисту
Зав. кафедри лісового господарства

доктор пед. наук, проф. В.М. Хрик

«7» листопада 2024 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА У
БІЛОЦЕРКІВСЬКОМУ ЛІСНИЦТВІ ФІЛІЇ «БІЛОЦЕРКІВСЬКЕ
ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДСГП «ЛІСИ УКРАЇНИ»**

Виконав: Дробязко Дмитро Володимирович

Керівник: к. с.-г. н., доцент Лозінська Т.П.

Рецензент

доц. Кудряк С.М.

Я, Дробязко Д.В., засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2024

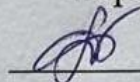
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ

Спеціальність 205-ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Затверджую

Гарант ОП «Лісове господарство»

 доцент Левандовська С.М

« 30 » листопада 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу

Дробязку Дмитру Володимировичу

Ефективність ведення лісового господарства у Білоцерківському лісництві філії «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»

Затверджено наказом ректора № 78/3 від 04.04.2024 р.

Термін здачі студентом готової кваліфікаційної роботи в деканат: до 07.11.2024 р.

Перелік питань, що розробляються в роботі: узагальнити вітчизняний та іноземний досвід щодо ведення лісового господарства, створення лісових культур, вирощування посадкового матеріалу; опрацювати методичні і теоретичні підходи щодо таксаційної структури лісів лісництва, методи створення посадкового матеріалу та проведення рубок догляду. Зробити висновки та пропозиції виробництву.

Календарний план виконання роботи

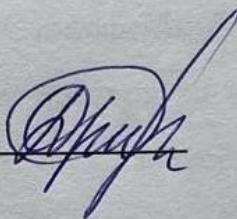
Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	Грудень 2023 р.	виконано
Аналітична частина	Січень-лютий 2024 р.	виконано
Рекомендаційна частина	Березень-липень 2024 р.	виконано
Оформлення роботи	Серпень-жовтень 2024 р.	виконано
Перевірка на плагіат	Листопад 2024 р.	виконано
Подання на рецензування	Листопад 2024 р.	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	Листопад 2024 р.	виконано

Керівник кваліфікаційної
роботи

доцент Лозінська Т.П.

Здобувач

Дробязко Д. В.

Дата отримання завдання «30» листопада 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Дробязко Дмитро Володимирович. Ефективність ведення лісового господарства у Білоцерківському лісництві філії «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»

Метою досліджень в рамках кваліфікаційної роботи було встановлення ефективності ведення лісового господарства в умовах Білоцерківського лісництва.

Вивчено господарську характеристику та структуру господарства, природньо-кліматичні умови зони, в якому воно розміщене.

У процесі досліджень проведено аналіз сучасної таксаційної структури господарства.

Досліджено вплив температури повітря та ґрунту і вологості на ріст і розвиток сіянців *P. sylvestris* в умовах закритого (теплиці, короби) та відкритого ґрунтів (розсадник). Встановлено особливості вирощування сосни звичайної із відкритою і закритою кореневою системою та вегетативного розмноження деревних і чагарникових видів.

Доведено, що проведені санітарні рубки сприяли покращенню санітарного стану насаджень, зменшенню площі деревостанів з осередками хвороб і шкідників лісу. Вивчено санітарний стан дубових насаджень лісництва шляхом проведення рекогносцирувального та детального обстеження та запропоновано заходи щодо покращення санітарного стану дубових насаджень лісництва.

Проведено аналіз ефективності ведення лісового господарства Білоцерківського лісництва.

Ключові слова: лісове господарство; ефективність; лісові ресурси.

ANNOTATION

Dmytro Volodymyrovych Drobriazko. Effective forestry management in Bilotserkiv Forestry of the "Bilotserkiv Forestry" branch of the DSGP "Forests of Ukraine".

The purpose of the research within the framework of the qualification work was to establish the peculiarities of forestry in the conditions of the Bila Tserkva forestry.

The economic characteristics and structure of the enterprise, as well as the natural and climatic conditions of the zone in which it is located, were studied.

In the course of the research, the current taxation structure of the farm was analyzed;

The influence of air and soil temperature and humidity on the growth and development of *P. sylvestris* seedlings in closed (greenhouses, boxes) and open ground (nursery) was studied. The peculiarities of growing Scots pine with an open and closed root system and vegetative propagation of tree and shrub species were established.

It was proved that the sanitary felling contributed to the improvement of the sanitary condition of plantations, reducing the area of stands with foci of diseases and forest pests. The sanitary condition of the oak plantations of the forestry was studied by conducting a reconnaissance and detailed survey and measures to improve the sanitary condition of the oak plantations of the forestry were proposed.

The efficiency of forestry management in Bila Tserkva forestry was analyzed.

Keywords: forestry; efficiency; forest resources.

ЗМІСТ

Вступ.....	7
Розділ 1. Огляд літератури	9
1.1. Поняття стратегії, її роль і значення у формуванні системи управління лісогосподарськими підприємствами	9
1.2. Стан та підвищення ефективності лісогосподарської діяльності в Україні	16
Розділ 2. Ґрунтово-кліматичні умови, матеріал та методика проведення досліджень.....	21
2.1. Господарська характеристика та структура господарства.....	21
2.2. Характеристика ґрунтово-кліматичних умов зони досліджень.....	26
Розділ 3. Ефективність ведення лісового господарства у Білоцерківському лісництві філії «Білоцерківське лісове господарство» ДП «Ліси України».....	33
3.1. Роль лісів в екологічній стабільності довкілля в регіоні проведення досліджень.....	33
3.2. Сучасний стан і таксаційна структура лісів Білоцерківського лісництва	39
3.3. Особливості вирощування садивного матеріалу в Білоцерківському лісництві	43
3.3.1. Вирощування садивного матеріалу сосни звичайної із закритою кореневою системою.....	44
3.3.2. Вирощування садивного матеріалу сосни звичайної традиційними способами	52
3.3.3. Особливості вегетативного розмноження чагарникових видів...57	
3.4. Аналіз ефективного ведення лісового господарства Білоцерківського лісництва.....	62
3.5. Проведення рубок догляду в Білоцерківському лісництві.....	64
Розділ 4. Охорона праці.....	75

Висновки і пропозиції виробництву	77
Список використаних джерел.....	79

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лозінська Т.П., Задорожний А.І., Масальський В.П. Дослідження нових технологій та інновацій у сфері лісового господарства. *Агробіологія*. № 1. 2024. С. 268-276.
2. Довбня С.Б., Найдовська А.О., Хитько М.М. Стратегія підприємства : навчальний посібник. Дніпропетровськ : Національна металургійна академія України, 2011. 71с.
3. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку : монографія. Київ : КНЕУ ім. В.Гетьмана, 2001. 227с.
4. Белошапка В.А., Загорій Г.В. Стратегічне управління: принципи і міжнародна практика : монографія. Київ : Абсолют-В, 1998. 352с.
5. Безлатня Л. О., Матківський М. П., Лозінська Т.П. Біорізноманіття як основа екосистемних послуг: оцінка, збереження та відновлення. *Таврійський науковий вісник*. 2024, № 135. Ч. 1. С.12-19/ DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.135.1.2>
6. Стратегічне управління підприємством : навчальний посібник / В.О. Василенко та ін. ; за ред. В.О. Василенка Київ : ЦНЛ, 2024. 400с.
7. Портер М., Майкл Е. Стратегія конкуренції / пер. з англ. А. Олійник та ін. Київ : Основи, 1998. 390с.
8. Шершньова З.Є. Стратегічне управління : підручник. Київ : КНЕУ ім. В. Гетьмана, 2024. 699с.
9. Гладун Г. Б. Відтворення лісів та лісова меліорація в Україні: витоки, сучасний стан, виклики сьогодення та перспективи в умовах антропоценозу. 2019.
10. Дяченко Я.Я., Біднячук С.В. Інвестиційні джерела забезпечення розвитку лісового господарства. *Формування відносин в Україні*. Київ : НДЕІ Мінекономіки України, 2003. Вип.7-8. С.52-55.
11. Коваль Я.В. Економічна оцінка лісових ресурсів: методологія, методика, практика. Київ : РВПС України НАН України, 1998. 44с.

12. Лозінська Т.П., Яценко В.М. Інтродукція як засіб підвищення лісистості та метод покращення видового складу лісових насаджень і збільшення біорізноманіття. Вивчення і збереження біорізноманіття біоценозів України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених (Біла Церква, 20-23 квітня 2021 р.). Біла Церква: БНАУ, 2021. 26-28.

13. Гуцуляк Г. Д. Економічна оцінка земельних ресурсів в умовах запровадження ринку землі в Україні. Редакційна колегія. 2021. Т. 7. С. 49.

14. Синякевич І.М. Екологічна і лісова політика. Львів : УкрДЛТУ, 2002. 202с.

15. Дубас Р.Г. Методологічні аспекти здійснення трансформаційних перетворень в лісоресурсній сфері України. *Агросвіт*. 2011. № 24. С.9-12.

16. Коваль Я. В., Блажкевич Т. П., Волочков В. В. Планування виробництва в лісовому господарстві: навчальний посібник. Житомир : Вид-во «Житомирський національний агроекологічний університет», 2011. 504 с.

17. Основні досягнення лісового господарства України. Веб-сайт Державного комітету лісового господарства України. URL: <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/> (дата звернення: 19.03.2018).

18. Шморгун Л.Г. Особливості стратегічного правління земельними ресурсами в Україні. *Соціально-економічний потенціал України та країн Європи: правове регулювання, проблеми і тенденції розвитку* : матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та науковців, м Київ, 17 травня 2018 р. Київ : Університет «Україна», 2018. С. 25-28.

19. Дубас Р.Г., Камратов С.В. Формування стратегії розвитку підприємств лісового господарства України. *Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. Серія Економіка* (м.Маріуполь). Науковий журнал. 2017. №4 (77). С.52 – 60.

20. Камратов С.В. Організаційно-економічні аспекти стратегії підприємств лісової сфери України. *Стратегічні напрями соціально-*

економічного розвитку держави в умовах глобалізації : збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції, 22–23 вересня 2017 р. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. С. 84-86.

21. Шубалий О.М. Регіональні аспекти формування механізму стратегічного планування і регулювання діяльності комплексних лісогосподарських підприємств. *Стратегія розвитку України*. 2024. № 1-2. С. 444-451.

22. Шубалий О.М. Стратегічне планування діяльності лісогосподарських підприємств: поєднання зарубіжного досвіду та вітчизняної галузевої специфіки. *Статистичне оцінювання соціально-економічних явищ у регіоні: методологічні підходи (щорічник наукових праць)*. Вип. 4. Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2024. С.417-426.

23. Трояновська О.Б. Конспект лекцій з курсу «Стратегія підприємства» : навчальне видання. Харків: Харківська академія міського господарства, 2012. 121с.

24. Корчинська Л.Ф. Еколого-економічні проблеми лісокористування в Житомирській області. *Вісник ЖНАЕУ. Науково-теоретичний збірник*. 2012. № 2 (31). т. 2 (економічні науки). С.425-432.

25. Шершун М.Х., Дребот О.І. Лісовий сектор Європи у контексті змін форм власності та реформування системи управління лісового господарства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.4. С. 307-315.

26. Шершун М.Х. Реформування системи лісового господарства України у контексті європейської перспективи розвитку : монографія / за наук. ред. О.І. Фурдичка. Київ : ДІА, 2012. 336с.

27. Фурдичко О. І. Екологічні основи збалансованого розвитку агросфери в контексті європейської інтеграції України : монографія. Київ : ДІА, 2014. 432с.

28. Корчинська Л.Ф. Цілі стратегії збалансованого лісокористування України. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Науковий журнал*. 2016. № 8(69). С.128–132.

29. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства і сільських територій в Україні на 2015–2020 роки. URL: <http://minagro.gov.ua/> (дата звернення: 12.09.2018).

30. Швиденко Л. Й. Ліси та лісівництво в Україні. Чернівці : Рута, 2002. 28 с.

31. Синякевич І. М. Економіка лісовпорядкування : навч. посіб. Львів : ІЗМН, 2000. 402 с.

32. Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки : Закон України. Про екологічну мережу : Закон України.

33. Про плату за використання лісових ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2006 р. № 174.

34. Економічна стратегія України на період до 2030 р.: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 року № 145-р.

35. Лісовий кодекс України: введений в дію постановою Верховної Ради України від 21 січня 2014 року з внесеними змінами від 8 лютого 2006 р. К. : Мінлісгосп України, 1994.

36. <https://bilatserkvalis.com.ua/pro-nashu-filiju/korotka-dovidka>

37. <http://www.bilatserkvalis.com.ua/news>

38. Інституційна розбудова лісової сертифікації в Україні. [Кравець П.В., Лакида П.І., Кременецька Є.О., Зібцев С.В. та ін.]; за ред. П.В. Кравця. К. : ННЦ ІАЕ, 2019. 248 с.
39. Лакида П. І. Фітомаса лісів України. Тернопіль, 2012. 256 с.
40. Хрик В.М., Лозінська Т.П., Олешко О.Г., Левандовська С.М., Кімейчук І.В. Лісові культури: метод. рекомендації для виконання практичних робіт здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 205 – «Лісове господарство». Уклад. В.М. Хрик, Т.П. Лозінська, С.М. Левандовська, О.Г. Олешко, І.В. Кімейчук. Біла Церква, 2020. 61 с
41. Лозінська Т.П., Варга Л.М., Пузир О.О. Проблеми збереження біорізноманіття лісів Міжнародна наукова конференція: Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень. 20.03.2020. Херсон, 2020. МЦНД. С.59-61
42. Блищик В.І. Продукція деревостанів вільхи клейкої Українського Полісся : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 06.03.02 – "Лісовпорядкування та лісова таксація". К. : Вид-во НУБіП України, 2014. 23 с.
43. Василюшин Р.Д. Продуктивність та надземна фітомаса лісостанів ялиці білої в Українських Карпатах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 06.03.02 – "Лісовпорядкування та лісова таксація". К. : Вид-во "Либідь", 2007. 19 с.
44. Володимиренко В.М. Особливості росту та прогноз продуктивності штучних модальних ялинових деревостанів Українських Карпат : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 06.03.02 – "Лісовпорядкування та лісова таксація". К. : Вид-во "Либідь", 2006. 21 с.
45. Домашовець Г.С. Зональна біопродуктивність лісів Львівщини та її динаміка : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 06.03.02 – "Лісовпорядкування та лісова таксація". К. : Вид-во "Либідь", 2008. 20 с.

46. Лакида П.І. Біологічна продуктивність дубових деревостанів Поділля. П.І. Лакида, А.Г. Лашенко, М.М. Лашенко. К. : Вид-во ННЦ ІАЕ, 2006. 196 с.
47. Лакида П.І. Біопродуктивність лісових фітоценозів Карпатського національного природного парку. П.І. Лакида, В.В. Бокоч, Р.Д. Васишин. Корсунь-Шевченківський : Вид-во ФОП В.М. Гаврищенко, 2015. 154 с.
48. Морозюк О.В. Біопродуктивність лісів Черкащини та її динаміка : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 06.03.02 – "Лісовпорядкування та лісова таксація". К., 2009. 22 с.
49. Ковалевський С.С. Сучасний стан і таксаційна структура лісів державного підприємства "Білоцерківське лісове господарство" Науковий вісник НЛТУ, 2019. Вип.26.7. с.85-90
50. <http://www.bilatserkvalis.com.ua/підрозділи/6-базисний-розсадник>
51. <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/39124>
52. Buxus sempervirens L. is an accepted name [Eletronical resource] / The Plant List. Access mode : <http://www.theplantlist.org/tpl/record/kew-2688005//>
53. Білоус В.І. Лісова селекція : підручник. Умань : Уманське вид.-поліграф. під-во, 2003. С. 534.
54. Лісове насінництво: Методичні рекомендації до виконання практичних робіт для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 205 «Лісове господарство». В.М. Хрик, С.М. Левандовська, Т.П. Лозінська. Біла Церква, 2020. 68 с.
55. Маурер В.М. Декоративне розсадництво з основами насінництва : навч. посібн. К. : Вид-во НАУ, 2006. 270 с.
56. Проект організації і розвитку ДП «Білоцерківське лісове господарство» Київського обласного управління лісового та мисливського господарства. Ірпінь. 2012 р. 290 с
57. Надточій Б.В., Дробязко Д.В. Лісовідновлення як спосіб збереження лісових екосистем у повоєнний період. Мат. всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих дослідників

«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У XXI СТОЛІТТІ» Інноваційні технології в агрономії, землеустрої, лісовому та садово-парковому господарстві 30 жовтня 2024 р., Біла Церква, БНАУ.

58. Лозінська Т.П. Стратегії у збереженні біорізноманіття України: від теорії до практики. XXVIII International scientific and practical conference «Prospects of Innovative Development in Science and Technology» (June 19-21, 2024) Gothenburg, Sweden. International Scientific Unity, 2024. 38-41 с.

59. Хрик В.М., Левандовська С.М., Лісова таксація: методичні рекомендації до виконання практичних робіт для здобувачів вищої освіти ОР «Бакалавр» спеціальності 205 «Лісове господарство», 2019. 66 с.

60. Санітарні правила в лісах України. Київ. 2014 р. 280 с.

61. Ковбенко А.О. Довідник майстра лісу. Харків, 2021. 296 с.

62. Фітопатологія. Методичні вказівки до виконання практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти агробіотехнологічного факультету спеціальності 206 – Садово-паркове господарство, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / А.Б. Марченко. Біла Церква, 2021. 95 с.

63. Лісова фітопатологія у визначеннях, рисунках, схемах. А. Ф. Гойчук, Л. Л. Решетник. Житомир : Полісся, 2015. 224 с

64. Дебринюк Ю.М., Фучило Я.Д., Гузь М.М. Платаційне лісовирощування : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Ю.М. Дебринюк, Я.Д. Фучило, М.М. Гузь. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2020. 428 с.

65. Загальна фітопатологія: Навч. посіб. За ред. Н.В. Пінчук: Вінниця, 2018. 272 с.

66. Хрик В.М., Кімейчук І.В. Лісівництво: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 205 «Лісове господарство». Біла Церква, 2021. 444 с.